

UCHWAŁA NR LI/338/22
RADY MIASTA ŚWIDWIN
z dnia 28 września 2022 roku

w sprawie przyjęcia sprawozdania za lata 2019-2021 z realizacji „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Świdwin na lata 2019-2023”

Na podstawie art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r., poz. 840) oraz art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r., poz. 559 z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

§1. Przyjmuje się sprawozdanie Burmistrza Miasta za lata 2019-2021 z realizacji „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Świdwin na lata 2019-2023”, stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Świdwin.

§3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Miasta

Monika Stępnia

Projekt uchwały zgodny jest
z przepisami prawa

Andrzej Czerniec

ADWOKAT
Czerniec A.

Uzasadnienie

Burmistrz Miasta jest zobowiązany w świetle art. 87 ust. 5 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami przedłożyć Radzie Miasta co dwa lata sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami, który przyjęty został Uchwałą Rady Miasta Świdwin Nr XVII/92/19 z dnia 30 grudnia 2019 roku w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Świdwin na lata 2019-2023”.

BURMISTRZ MIASTA

Piotr Feliński

Sporządziła:

Ewelina Nikipierowicz

Kierownik Wydziału Przedsiębiorczości, Gospodarki Nieruchomościami
i Planowania Przestrzennego

Załącznik do Uchwały Nr LI/338/22
Rady Miasta Świdwin
z dnia 28 września 2022 roku

**SPRAWOZDANIE ZA LATA 2019-2021
Z REALIZACJI „GMINNEGO
PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI
MIASTA ŚWIDWIN NA LATA 2019-2023”**

Świdwin, wrzesień 2022

*Sporządził: Wydział Przedsiębiorczości,
Gospodarki Nieruchomościami
i Planowania Przestrzennego*

SPRAWOZDANIE ZA LATA 2019-2021 Z REALIZACJI „GMINNEGO
PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI MIASTA ŚWIDWIN NA LATA 2019-2023”

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Podstawa prawna sporządzenia sprawozdania z realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Świdwin.....	4
3. Opieka nad zabytkami z terenu miasta Świdwin.....	4
3.1. Zabytki nieruchome	4
3.2. Zabytki ruchome	5
3.3. Zabytki archeologiczne.....	6
3.4. Gminna Ewidencja Zabytków Miasta Świdwin.....	6
4. Cel perspektywiczny 1. Utrzymanie i wyeksponowanie zachowanych zasobów i struktury krajobrazu kulturowego.....	7
4.1. Budowa gminnego systemu ochrony i opieki nad zabytkami oraz kształtowania krajobrazu kulturowego.....	7
4.2. Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.....	8
5. Cel perspektywiczny 2. Funkcjonowanie dziedzictwa kulturowego w procesach aktywizacji społecznej i ekonomicznej.....	8
5.1. Zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości.....	8
5.2. Stworzenie warunków finansowych i organizacyjnych do opieki nad dziedzictwem kulturowym.....	9
6. Cel perspektywiczny 3. Powstanie świadomych więzi lokalnych społeczności z dziedzictwem kulturowym i potrzeby jego zachowania.....	11
6.1. Budowa świadomych więzi lokalnych społeczności z dziedzictwem kulturowym i potrzeby jego zachowania.....	11
6.2. Promocja dziedzictwa kulturowego gminy.....	13
7. Podsumowanie.....	15

1. WSTĘP

Przygotowanie i realizacja gminnego programu opieki nad zabytkami, będącego istotnym instrumentem opieki nad zabytkami i ochrony zabytków, należy do ustawowych obowiązków samorządu gminnego, nałożonych ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 840), w której określono tryb sporządzenia oraz cele gminnego programu opieki nad zabytkami.

Podstawowym zadaniem gminnych programów opieki nad zabytkami jest określenie kierunków działań i zadań służących poprawie kondycji dziedzictwa kulturowego - zarówno stanu zachowania zabytków, jak i udziału zabytków w kształtowaniu rozwoju i wizerunku gminy.

Programy opieki nad zabytkami służyć mogą rozwojowi gminy poprzez określenie zasadniczych kierunków działań i zadań na rzecz poprawy stanu zachowania zabytków, eksponowania walorów krajobrazu kulturowego, wykorzystanie zabytków dla potrzeb społecznych, gospodarczych i edukacyjnych. Głównym celem sformułowania dokumentu jest dążenie do znaczącej poprawy stanu zasobów lokalnego dziedzictwa kulturowego oraz zachowania krajobrazu kulturowego poprzez określenie podstawowych uwarunkowań oraz rozwiązań, które temu służą.

Cele gminnego programu opieki nad zabytkami wskazuje art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 840):

- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego, podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystywaniem tych zabytków,
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

2. PODSTAWA PRAWNA SPORZĄDZENIA SPRAWOZDANIA Z REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI MIASTA ŚWIDWIN

Zgodnie z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 840) Burmistrz sporządza sprawozdanie z realizacji Programu, które przedstawia Radzie Miasta. Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2019–2023 przyjęty został uchwałą Nr XVII/92/19 Rady Miasta Świdwin z dnia 30 grudnia 2019 roku. Uchwała została opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 stycznia 2020 r., pod pozycją 546.

Sprawozdanie ma na celu analizę efektywności i określenia zasadności kierunków działań przyjętych w programach w kontekście zmieniających się uwarunkowań prawnych, ekonomicznych i społecznych. Pomoże ocenić realizację działań oraz przyjęte rozwiązania formalno - finansowe i w efekcie sformułować wnioski na potrzeby kolejnego programu oraz innych gminnych dokumentów strategicznych na następne lata.

W Programie określone zostały trzy cele perspektywiczne, na które składają się cele operacyjne, w ramach których zaplanowano do realizacji zadania oraz określone działania.

3. OPIEKA NAD ZABYTKAMI Z TERENU MIASTA ŚWIDWIN

Opieka nad zabytkiem sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

- naukowego badania i dokumentowania zabytku;
- prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

3.1. Zabytki nieruchome

Do rejestru zabytków wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy. Do rejestru może być również wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru zabytków, a także jego nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna, na podstawie art. 8 i 9 pkt 1, 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 840).

SPRAWOZDANIE ZA LATA 2019-2021 Z REALIZACJI „GMINNEGO
PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI MIASTA ŚWIDWIN NA LATA 2019-2023”

Zabytki nieruchome to w szczególności:

- krajobraz kulturowy,
- układ urbanistyczny, ruralistyczny i zespoły budowlane,
- dzieła budownictwa obronnego,
- obiekty techniki, a zwłaszcza kopalnie, huty, elektrownie i inne zakłady przemysłowe,
- cmentarze,
- parki, ogrody i inne formy zaprojektowanej zieleni,
- miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne.

W mieście Świdwin są obiekty nieruchome wpisane przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do rejestru zabytków:

1. Średniowieczny obszar staromiejski (nr 490, dec. z 1965 r.). XIII – wieczny lokacyjny układ urbanistyczny, znacznie przekształcony. Zakłada się ograniczenie do ochrony archeologicznej i wykreślenie układu staromiejskiego z rejestru zabytków.
2. Kościół parafialny p.w. Matki Bożej Nieustającej Pomocy; w formie czteroprzęsłowej bazyliki z chórem i obejściem oraz wieżą, zbudowany wg jednolitego planu w drugiej połowie XV w. z elementami neogotyckimi z przełomu XIX i XX w. (nr 5, dec. z 1953 r.).
3. Plebania; zachowana część w konstrukcji murowej z końca XIX w. część ryglowa z XVIII w. rozebrana (nr 571, dec. z 1966 r.).
4. Brama Kamienna; brama miejska z 2 poł. XIV w. murowana z licznymi przebudowami do poł. XVI w. i przekształceniami po 1661 r. (nr 15, dec. z 1953 r.).
5. Mury obronne, fragment kamiennie – ceglanej struktury nadziemnej z XIV w. odkryty po rozbiórce zabudowy powstałej od końca XVII w. i zniszczonej w 1945 r. przy ulicy Nad Regą (nr 489 dec. z 1965 r.).
6. Wieża widokowa z otoczeniem Bismarcka (nr 1195, dec. z 2013 r.).
7. Zamek średniowieczny, rozbudowany do formy barokowego wieloskrzydłowego pałacu (nr 8, dec. z 1953 r.).
8. Park miejski przy ulicy Drawskiej (nr 1089, dec. z 1980 r.) założony w połowie XIX w. w stylu naturalistycznym – o powierzchni ~12 ha.
9. Cmentarz żydowski (nr 1216, dec. z 1989 r.).

3.2. Zabytki ruchome

Zabytki ruchome to obiekty będące w szczególności:

- dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
- kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje,
- numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami,

SPRAWOZDANIE ZA LATA 2019-2021 Z REALIZACJI „GMINNEGO
PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI MIASTA ŚWIDWIN NA LATA 2019-2023”

- wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i urządzeniami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,
- materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1479 ze zm.),
- instrumentami muzycznymi,
- wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi,
- przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne, bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.

Na terenie miasta Świdwin istnieją obiekty ruchome wpisane do rejestru zabytków, w większości odnoszą się do wyposażenia kościoła parafialnego p.w. Matki Bożej Nieustającej Pomocy. To łącznie 14 obiektów (wpisów dokonano w 1971 r. i w 2000 r.); są to głównie obrazy ołtarzowe z przełomu XIX i XX wieku (neogotyck); renesansowe, barokowe i empiryczne świeczniki i lichtarze.

Wykaz zabytków ruchomych jest dostępny w Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków w Szczecinie Delegatura w Koszalinie.

3.3. Zabytki archeologiczne

Zabytek archeologiczny to zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem. Wszystkie ruchome zabytki archeologiczne z terenu Polski, bez względu na sposób odkrycia są własnością Skarbu Państwa. Bez znaczenia jest miejsce (teren prywatny, państwowy) czy sposób (badania archeologiczne, przypadkowe znaleziska, poszukiwania) ich odkrycia.

Zabytki archeologiczne są w szczególności:

- pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
- cmentarzyskami,
- kurhanami,
- relikwiami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

W granicach administracyjnych Świdwina zabytkiem archeologicznym, wpisanym do rejestru jest obszar zamku - stanowisko 1, AZP 23-17/1, Nr rej. 8, z dnia 29.06.1953 r.

3.4. Gmina Ewidencja Zabytków Miasta Świdwin

Obiekty zabytkowe zarówno te wpisane do rejestru zabytków jak i pozostałe ujmowane są w wojewódzkiej ewidencji zabytków jak i w gminnych ewidencjach zabytków. Gminna ewidencja zabytków jest podstawą do stworzenia gminnego programu opieki nad zabytkami. Gminna ewidencja zabytków prowadzona jest przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta)

SPRAWOZDANIE ZA LATA 2019-2021 Z REALIZACJI „GMINNEGO
PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI MIASTA ŚWIDWIN NA LATA 2019-2023”

w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gminy (art. 22 ust. 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 840). Gminna ewidencja zabytków ma charakter zbioru otwartego. Ujęcie obiektu w gminnej ewidencji zabytków nie jest formą prawnej ochrony zabytku jaką jest wpis do rejestru zabytków.

Gminna Ewidencja Zabytków Miasta Świdwin zawiera łącznie 360 kart w tym:

- 9 obiektów nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków nieruchomości,
 - 33 obiekty w wojewódzkiej ewidencji zabytków,
 - 1 stanowisko archeologiczne w rejestrze zabytków,
 - 57 stanowisk archeologicznych,
 - 257 obiektów wskazanych przez Burmistrza Miasta Świdwin
- są to:
- zabytki architektury, w tym obiekty sakralne, mieszkalne, obronne, gospodarcze, użyteczności publicznej, zabytki techniki,
 - cmentarze - komunalne, wyznaniowe,
 - zieleń komponowana - parki, aleje,
 - archeologia.

4. CEL PERSPEKTYWICZNY 1. UTRZYMANIE I WYEKSPONOWANIE ZACHOWANYCH ZASOBÓW I STRUKTURY KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

4.1. Budowa gminnego systemu ochrony i opieki nad zabytkami oraz kształtowania krajobrazu kulturowego

W ramach tego celu operacyjnego zrealizowano następujące zadania:

1. Prowadzenie i aktualizacja Gminnej Ewidencji Zabytków:
 - a) Gminna Ewidencja Zabytków jest prowadzona od 2011 roku,
 - b) Gminna Ewidencja Zabytków jest udostępniona na stronie BIP Urzędu Miasta oraz w siedzibie Urzędu Miasta Świdwin.

2. Aktualizacja studium:

W okresie obowiązywania Programu wszczęto procedurę zmiany studium, Uchwała Nr XXXV/230/21 Rady Miasta Świdwin z dnia 25 sierpnia 2021 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Świdwin.

3. Utrzymanie poziomu wiedzy o zasadach, formach, metodach opieki nad zabytkami i ochrony zabytków:

Pracownik Urzędu Miasta Świdwin zgodnie z zakresem merytorycznym stanowiska doskonalili swoją wiedzę o zasadach i formach ochrony zabytków poprzez śledzenie na bieżąco wszelkich zmian w przepisach związanych z ochroną zabytków.

4.2. Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania

W ramach tego celu operacyjnego zrealizowano następujące zadania:

1. Monitoring stanu zachowania zabytków:

Budynki wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków są na bieżąco monitorowane pod względem stanu technicznego. Zarządcy budynków są w posiadaniu ekspertyz technicznych obiektów zagrożonych destrukcją i na jej podstawie podejmują działania zabezpieczające przed katastrofą budowlaną.

2. Opieka nad historycznymi nekropoliami miasta Świdwina:

Współpraca z opiekunem Cmentarza Żydowskiego Panem Adamem Ciuęką, w pracach pielęgnacyjnych cmentarza. W sierpniu 2020 r. zrealizowano i sfinansowano budowę tablicy informacyjnej dot. historii cmentarza.

Zdjęcie źródło: Urząd Miasta Świdwin.

5. CEL PERSPEKTYWICZNY 2. FUNKCJONOWANIE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO W PROCESACH AKTYWIZACJI SPOŁECZNEJ I EKONOMICZNEJ

5.1. Zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości

W ramach tego celu operacyjnego zrealizowano następujące zadania:

1. Rozbudowa systemu informacji turystycznej:

SPRAWOZDANIE ZA LATA 2019-2021 Z REALIZACJI „GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI MIASTA ŚWIDWIN NA LATA 2019-2023”

Wyposażenie budynku przy ulicy 3 Marca 1d dla potrzeb prowadzenia Centrum Informacji Turystycznej. Ogólny koszt zadania wyniósł 9.248,00 zł. W 2019 r. budynek został oddany w użyczenie na rzecz Świdwińskiego Ośrodka Kultury, zgodnie z umową użyczenia nr PGNP.6845.1.S.37.2019 z dnia 18.09.2019 r.

Zdjęcia źródło: Urząd Miasta Świdwin.

5.2. Stworzenie warunków finansowych i organizacyjnych do opieki nad dziedzictwem kulturowym

W ramach tego celu operacyjnego zrealizowano następujące zadania:

1. Prowadzenie prac konserwatorskich i restauratorskich przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków:

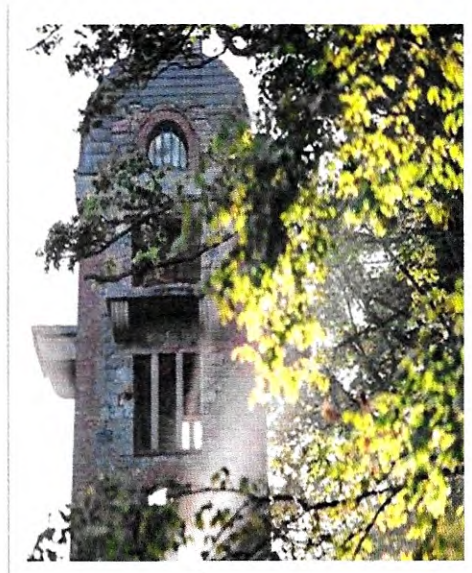
- a) W latach 2018-2019 został zrewitalizowany Park Miejski w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020, działanie 2.5. Poprawa jakości środowiska miejskiego. Ogólny koszt zadania wynosił 3.315.753,24 zł, w tym dotacja 2.818.390,25 zł. Rewitalizacja obejmowała zagospodarowanie terenu alejkami parkowymi i zielenią. Park Miejski w Świdwinie ujęty w rejestrze zabytków (nr 1192, dec. z 1980 r.).

Zdjęcia źródło: Urząd Miasta Świdwin.

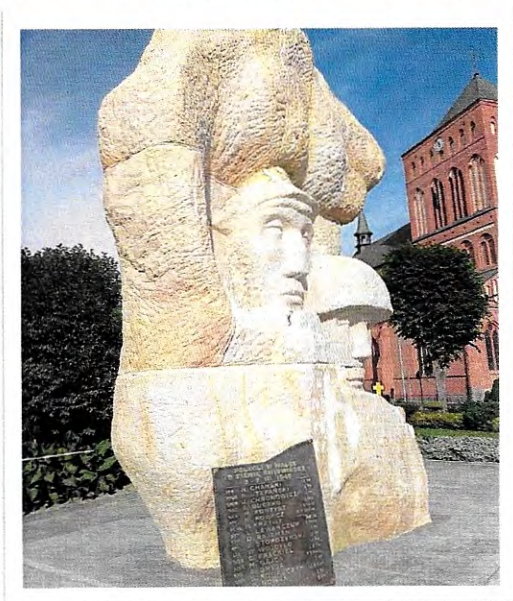
SPRAWOZDANIE ZA LATA 2019-2021 Z REALIZACJI „GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI MIASTA ŚWIDWIN NA LATA 2019-2023”

- b) Lipiec-październik 2021 r. Gmina Miejska Świdwin uzyskała dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Ogólny koszt zadania wynosił 213.834,44 zł, w tym dotacja 131.467,00 zł. Inwestycja obejmowała wymianę pokrycia dachu wieży Bismarcka w Parku Miejskim. Wieża widokowa z otoczeniem Bismarcka ujęta w rejestrze zabytków (nr 1195, dec. z 2013 r.).

Zdjęcia źródło: Urząd Miasta Świdwin.

- c) Lipiec 2021 r. czyszczenie i konserwacja pomnika oraz wykonanie fug na pomniku zlokalizowanym na Placu Konstytucji 3 Maja 1 w Świdwinie położonym na Obszarze Staromiejskim. Ogólny koszt wykonania zlecenia wynosił 4.260,00 zł. Dodatkowo wykonano tablicę pamiątkową oraz orła z mosiądzu na kwotę 6.500,00 zł.

Zdjęcia źródło: Urząd Miasta Świdwin.

SPRAWOZDANIE ZA LATA 2019-2021 Z REALIZACJI „GMINNEGO
PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI MIASTA ŚWIDWIN NA LATA 2019-2023”

d) Rozpoczęcie termomodernizacji budynku Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdwinie w 2020 roku. Ogólny koszt zadania wynosił 618.339,79 zł. Gmina Miejska Świdwin uzyskała dotację w wysokości 493.947,68 zł, w tym: 2021 r. - 286.814,10 zł. Budynek MOPS położony na Obszarze Staromiejskim znajduje się w strefie „B” Ochrony Konserwatorskiej.

2. W okresie sprawozdawczym na obszarze objętym ochroną konserwatorską oraz w odniesieniu do budynków ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków realizowane były zadania związane z odnawianiem elewacji budynków mieszkalnych oraz poprawą ich stanu technicznego. Wyremontowano w 2021 r. budynki, które są własnością wspólnoty i Gminy Miejskiej Świdwin:

- listopad 2021 r. - ulica Drawska 35 docieplenie ściany szczytowej od strony budynku przy ulicy Drawskiej 37. Ww. budynek znajduje się w Gminnej Ewidencji Zabytków. Ogólny koszt zadania 18.943,26 zł,

- sierpień 2021 r. - ulica 3 Marca 9 remont dachu budynku gospodarczego. Budynek położony w strefie B ochrony konserwatorskiej. Ogólny koszt zadania 9.291,75 zł.

6. CEL PERSPEKTYWICZNY 3. POWSTANIE ŚWIADOMYCH WIĘZI LOKALNYCH SPOŁECZNOŚCI Z DZIEDZICTWEM KULTUROWYM I POTRZEBY JEGO ZACHOWANIA

6.1. Budowa świadomych więzi lokalnych społeczności z dziedzictwem kulturowym i potrzeby jego zachowania

Systematyczna edukacja dzieci i młodzieży:

W ramach działań edukacyjnych i informacyjnych w okresie sprawozdawczym w każdym roku szkolnym prowadzone były rozmowy, wycieczki i spacery mające na celu zapoznania dzieci i młodzieży z historią miasta, jego zabytkami, ciekawymi historycznie miejscami. Uczniowie brali udział w licznych zajęciach dotyczących tematyki lokalnego dziedzictwa kulturowego, na lekcjach wychowawczych, historycznych, geograficznych i wiedzy o społeczeństwie. Uczniowie uczestniczyli również w uroczystościach szkolnych i miejskich uroczystościach patriotycznych.

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 im. Orła Białego zrealizowała zadania:

- udział w wystawach organizowanych przez Świdwiński Ośrodek Kultury (wystawa numizmatów, strzelanie z łuku, zwiedzanie baszty i komnat muzealnych),
- zwiedzanie zabytków: w ramach zajęć edukacyjnych odbywały się spacery śladami miejskich zabytków (wycieczka do zamku, parku miejskiego, na cmentarz żydowski),
- spotkanie z M. Kosturem (2019 r.) dotyczące historii Świdwina,
- udział w rekonstrukcji walk o Świdwin „Kocioł świdwiński” i w „Bitwie o krowę”,
- udział w przedsięwzięciach takich jak: „Kaziuki Wileńskie”, „Dzień Kultury Kresowej”,

SPRAWOZDANIE ZA LATA 2019-2021 Z REALIZACJI „GMINNEGO
PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI MIASTA ŚWIDWIN NA LATA 2019-2023”

- zorganizowano konkurs plastyczny „Świdwin wczoraj, dziś i jutro”,
- na lekcjach - prezentacje multimedialne, poznanie historii i zabytków Świdwina,
- gra Miejska im. Rudolfa Virchowa - zabawa terenowa na obszarze całego miasta.

Publiczna Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 2 im. ppor. Emilii Gierczak zrealizowała zadania:

- spotkania dotyczące historii Świdwina,
- z okazji Jubileuszu 60. lecia Szkoły nagrany został materiał, w którym przedstawiono ważne wspomnienia osób znanych w środowisku lokalnym,
- udział w konkursie plastycznym dotyczącym miasta Świdwin,
- udział w wydarzeniach: Święto Odzyskania Niepodległości oraz obchody Święta Konstytucji 3 Maja,
- uczniowie brali udział w konkursach historycznych oraz dotyczących wiedzy o naszym mieście,
- na lekcjach - prezentacje multimedialne, poznanie historii i zabytków Świdwina - uczniowie w ramach zajęć wykonywali prezentacje multimedialne, makiety, prace projektowe dotyczące historii Świdwina,
- wycieczki edukacyjne na terenie miasta w celu zapoznania uczniów z tradycją i historią Świdwina,
- gry miejskie, rajdy piesze i rowerowe,
- uczniowie wraz z nauczycielami oglądali w Zamku wystawy i zdjęcia o Świdwinie.

Szkoła Podstawowa nr 3 im. Lotników Polskich zrealizowała zadania:

- w celu upamiętnienia historii Świdwina i zapoznania z zabytkami miasta nauczyciele organizowali lekcje, wycieczki, prezentacje multimedialne, na ten temat,
- zapoznanie z legendami dotyczącymi zamku świdwińskiego: „Piękna mniszka i skarby”, „O księżniczce ze świdwińskiego zamku”, „O świdwińskim winiarzu”,
- tworzenie przez uczniów portfolio o Świdwinie,
- wycieczka rowerowa oraz gra terenowa z okazji Światowego Dnia Turystyki,
- X Jubileuszowa Gra Miejska im. Rudolfa Virchowa - zabawa terenowa na obszarze całego miasta, mająca elementy imprezy na orientację oraz questingu, zakończona w zabytkowym parku miejskim,
- zwiedzanie miasta, spacer ulicami powiązany z oglądaniem zabytków, poznanie ich historii,
- oglądanie wystaw, zdjęć o Świdwinie (zdjęcia eksponowane w szkole, albumy nauczyciela oraz „Świdwin moje miasto”- gazetki okolicznościowe ukazujące historię miasta, w tym zabytków),
- udział uczniów w spotkaniu zorganizowanym na terenie szkoły: Historia miasta oczami zasłużonych mieszkańców miasta oraz udział w żywych lekcjach historii organizowanych przez Bractwo Rycerskie,
- udział w cyklu wydarzeń z okazji 200. urodzin Rudolfa Virchowa,
- marszobieg pod kryptonimem „Kocioł Świdwiński 1945”,

SPRAWOZDANIE ZA LATA 2019-2021 Z REALIZACJI „GMINNEGO
PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI MIASTA ŚWIDWIN NA LATA 2019-2023”

- udział w zamkowej grze historycznej „W 80 minut dookoła Zamku” z okazji Tygodnia Bibliotek oraz „Śladami dawnych mieszkańców Zamku” z okazji Nocy Muzeów,
- apele z okazji zwycięskich walk o polski Świdwin,
- w bibliotece szkolnej przeprowadzono konkursy plastyczne w celu rozwijania poczucia tożsamości narodowej, kształtowania szacunku do własnego państwa, symboli narodowych, pamiątek historycznych: Świdwin moje miasto, Najpiękniejsze miejsca w Świdwinie, Zabytki naszego miasta.

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 4 im. Osadników Wojskowych zrealizowała zadania:

- zapoznanie z legendami dotyczącymi zamku świdwińskiego: „Piękna mniszka i skarby”, „O księżniczce ze świdwińskiego zamku”, „O świdwińskim winiarzu”,
- udział w upamiętnianiu różnych wydarzeń podczas uroczystości patriotyczno-rocznicowych,
- przygotowano uroczystości i nagranie filmu o historii osadników wojskowych z okazji XXXV-lecia szkoły oraz prezentacje montażu słowno-muzycznego na temat Świdwina,
- konkurs artystyczny „Mój Świdwin - moje miasto”, wykonywano prace plastyczne i techniczne przez uczniów na temat „Świdwin i jego zabytki”,
- udział w wystawie o Świdwinie w ŚOK-u,
- udział w Grze Miejskiej im. Rudolfa Virchowa,
- gry miejskie, rajdy piesze i rowerowe,
- udział w żywej lekcji historii zorganizowanej przez Bractwo Rycerskie.

6.2. Promocja dziedzictwa kulturowego gminy

W ramach tego celu operacyjnego zrealizowano następujące zadania:

1. Promocja dziedzictwa kulturowego poprzez wydawnictwa (w tym kontynuacja):

- a) Wydział Inwestycji, Rozwoju i Promocji Urzędu Miasta Świdwin w ramach promocji dziedzictwa kulturowego, zakupił gadżety z wizerunkiem zabytków (długopisy, ołówki, smycze, kubki, torby, kalendarze), które były rozdawane mieszkańcom oraz turystom odwiedzającym miasto, w trakcie organizowanych wydarzeń w mieście Świdwin.

W roku 2021 powstały nowe logotypy wizerunku miasta Świdwin, w których zostały uwzględnione obiekty zabytkowe promujące miasto i przestrzeń miejską. Koszt zadania wyniósł 15.000,00 zł.

SPRAWOZDANIE ZA LATA 2019-2021 Z REALIZACJI „GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI MIASTA ŚWIDWIN NA LATA 2019-2023”

b) W 2019 roku Miasto Świdwin zakupiło książkę pt. „O moim Świdwinie” autorstwa Zbigniewa Czajkowskiego. Ogólny koszt zadania wyniósł 5.000,00 zł. W prezentowanych tekstach Zbigniew Czajkowski stara się rzeczowo i obiektywnie - również z nutą zaangażowania uczuciowego - opisywać ludzi i zdarzenia, w których uczestniczyli. Nie szczędzi wyrazów sympatii i uznania dla tych wszystkich, którzy swymi dokonanymi działaniami dobrze zasłużyli się Świdwinowi i Ojczyźnie.

2. Ochrona i promocja niematerialnego dziedzictwa kulturowego – promowanie postaci historycznych:

a) W 2021 roku w dwusetną rocznicę urodzin Rudolfa Virchowa, został wykonany i odsłonięty mural poświęcony tej wybitnej postaci. Koszt zadania wyniósł 30.000,00 zł. Oprócz pracy stricte naukowej i badawczej w dziedzinie medycyny Rudolf Virchow zajmował się archeologią, a także polityką. Zebrani goście, mieszkańcy Świdwina oraz uczniowie klasy III ze Szkoły Podstawowej nr 1 mieli okazję wziąć udział w krótkiej lekcji historii o Rudolffie Virchowie, przedwojennym Świdwinie i okolicach. Po uroczystym odsłonięciu muralu członkowie Stowarzyszenia Społeczno - Kulturalnego Mniejszości Niemieckiej Powiatu Świdwińskiego z Panią Lilią Przepiórką - Prezes Stowarzyszenia na czele złożyli kwiaty i zapalili znicz na Skwerze im. Rudolfa Virchowa przy pamiątkowej tablicy poświęconej uczonemu.

Zdjęcie źródło: Urząd Miasta Świdwin.

b) Dnia 3 grudnia 2021 r. w kawiarni Czytelnik Świdwińskiego Ośrodka Kultury odbyło się spotkanie pt. „Śladami Rudolfa Virchowa” z Ireneuszem Litzbarskim pochodzącym ze Świdwina historykiem i regionalistą, który opowiedział o życiu i działalności Rudolfa Virchowa. Dwóch mieszkańców miasta zostało nagrodzonych Medalami Grona Miłośników Rudolfa Virchowa.

7. PODSUMOWANIE

Założone w „Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami Miasta Świdwin na lata 2019-2023” cele są stopniowo osiągnane. Główne działania skupione były na realizacji inwestycji wpływających na poprawę stanu budynków mieszkalnych ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków oraz położonych na obszarze wpisanym do rejestru zabytków. Finansowanie zadań następowało w ramach wyodrębnionych na ten cel środków finansowych odpowiednio do potrzeb.

Duże znaczenie w działaniach ma edukacja oraz zaangażowanie dzieci i młodzieży, przybliżające im historię miasta i podnoszące świadomość o potrzebie kultywowania kart historii.